

Pražská iniciativa pro Světový Summit o udržitelném rozvoji

Od Konference OSN o životním prostředí a rozvoji uplynulo již deset let. Během tohoto období nastalo v České republice, Maďarsku, Polsku a Slovensku (země Visegrádské skupiny) mnoho významných politických, ekonomických a sociálních změn. Pokud jde o kvalitu životního prostředí, dosáhl region viditelného pokroku v efektivitě využívání přírodních zdrojů, snižování emisí a přípravě institucionálního a právního rámce.

Daleko menších úspěchů bylo však v zemích Visegrádské skupiny (obdobně jako v dalších zemích světa) dosaženo z hlediska uplatňování udržitelného rozvoje. Země Visegrádské skupiny nesou společně odpovědnost za budoucí vývoj na planetě Zemi a přejí si aktivně přispívat ke globálnímu úsilí o prosazení myšlenek udržitelného rozvoje. Pražská iniciativa podporuje pozitivní změnu v širším mezinárodním rámci.

My, účastníci konference "Visegrádská Agenda 21", která se konala v Praze ve dnech 2. – 4. dubna 2002,

- obávající se vlažného přístupu mezinárodního společenství k prosazování principů udržitelného rozvoje,
- uvědomující si, že změna lidských hodnot, osvěta a výchova jsou nejdůležitějšími hybnými silami vedoucími ke změně chování,
- jsouce přesvědčeni o nezbytnosti změny našeho životního stylu, zejména vzorců výroby a spotřeby,
- berouce v úvahu, že blahobyt lidstva nelze redukovat pouze na hmotnou spotřebu,
- uvědomující si, že k dosažení udržitelnosti je potřeba meziodvětvového, multidisciplinárního přístupu,
- potvrzující právo každé, i nenarozené lidské bytosti na zdravé životní prostředí,
- berouce v úvahu, že ochrana a upevňování systémů umožňujících život na Zemi je nejdůležitějším cílem pro lidstvo a východisko současného i budoucího rozvoje,
- uvědomující si, že spotřeba přírodních zdrojů v našich zemích překročila udržitelnou míru,
- berouce v úvahu, že udržitelnost, zejména globální sociální spravedlnost a udržitelná výroba a spotřeba jsou klíčovými prvky ve vztazích Severu a Jihu, a
- uvědomující si, že proces globalizace a jeho výsledky znamenají výzvu, která vyžaduje koordinovanou činnost,

navrhujeme následující:

Na globální úrovni:

1. Sdílet nosnou kapacitu Země (z hlediska přírodních zdrojů a znečištění) spravedlivě mezi generacemi a lidmi. Dodržovat stejný přístup na regionální, národní a místní úrovni.
2. Zavést posuzování vlivů na udržitelnost rozvoje jako nástroj pro každou úroveň rozhodovacího procesu, včetně plánování a finančních rozhodnutí. Vycházíme z toho, že není možné od sebe oddělovat ekonomická, sociální a environmentální hlediska rozvoje.
3. Posílit snahy vlád o implementaci mezinárodních úmluv a dohod v oblasti životního prostředí jako první krok k nové globální etice udržitelného rozvoje.

4. Zavést mechanismy zajišťující dodržování, prosazování a zprostředkování mezinárodního práva životního prostředí a ustanovit mezinárodní tribunál pro životní prostředí, který by se zabýval porušováním norem práva životního prostředí a zajistil by objektivní odpovědnost za škody na životním prostředí.
5. Trvat na tom, aby nadnárodní společnosti dodržovaly pravidla odpovědnosti v environmentální, sociální, kulturní a ekonomické oblasti ve všech zemích jejich působení.
6. Sdílet spravedlivěji náklady na ochranu a zachování globálních environmentálních služeb, obdobně, jako sdílíme výnosy z těchto služeb.
7. Vyzvat země s největším vlivem na globální životní prostředí, aby si uvědomily svoji zvláštní odpovědnost za Zemi.
8. Prosadit opatření ke stabilizaci globálního hospodářství a jeho kapitálových toků (Tobinova daň, systém kapitálových rezerv, atd.) a tím zabránit měnovým, finančním a ekonomickým krizím, jaké se vyskytly ve druhé polovině devadesátých let 20. století.
9. Upozornit rozvinuté země na jejich závazek poskytnout oficiální rozvojovou pomoc (ve výši 0,7% HDP), který přijaly v roce 1992 na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji. Trvat na pravidelném zveřejňování vládních údajů o této pomoci.
10. Zavést integrovaný management zdrojů (k zamezení vysychání krajiny, k obnově hydrologického cyklu na kontinentech a k zamezení odnímání půdy jejímu původnímu účelu - produkci potravin).

Na Visegrádské úrovni:

11. Posílit pozici udržitelného rozvoje v politickém programu Visegrádské skupiny.
12. Zachovat a dále rozvíjet pozitivní aspekty současných podmínek Visegrádské skupiny v průběhu celého procesu vstupu do Evropské unie – tj. např. rozvinuté systémy veřejné dopravy, méně škodlivé tradiční zemědělství, původní řemesla, umírněnější konzumní vzorce a bohatou diverzitu přírodního a kulturního dědictví.
13. Prosadit environmentální, výnosově neutrální fiskální reformu jako základní ekonomický nástroj přechodu k udržitelnosti založený na internalizaci negativních externalit.
14. Zasadit se o 10% snížení daně z příjmu při současném 10% navýšení daně z využívání přírodních zdrojů do deseti let.
15. Podpořit růst efektivity prostřednictvím zavádění čistší produkce a následně investovat ušetřené finance do přírodních a lidských zdrojů.
16. Rozvíjet zdravé a transparentní tržní prostředí eliminací těch dotací, které působí nepříznivě na životní prostředí (zejména v oblasti energetiky a dopravy) do roku 2010 (určit tyto dotace do roku 2005).
17. Prosazovat tržně orientované nástroje ochrany životního prostředí (například dobrovolné dohody nebo obchodovatelná emisní povolení).

18. Zavést kvantitativní cíle a pravidelní posuzování pokroku směrem k udržitelnosti s využitím indikátorů udržitelného rozvoje.
19. Podporovat spolupráci v rámci přírodních celků, jako jsou Karpaty a povodí řeky Dunaj, stejně jako přeshraniční spolupráci v rámci povodí řek, jako je Morava, Odra, Poprad, Tisa nebo Ipeľ.
20. Na regionální úrovni posílit nezávislost na vnějších zdrojích, zejména v zemědělské a energetické produkci.
21. Zvýšit do roku 2010 podíl obnovitelných zdrojů na produkci energie minimálně o 10% a prosazovat úspory energie.
22. Uvědomit si důležitost regionálního rozvoje, který snižuje rozdíly mezi regiony, vytváří pracovní příležitosti podporující udržitelný rozvoj a ekologickou účinnost. Využít strukturální a kohezní fondy Evropské unie určené zemím Visegrádu k podpoře udržitelného rozvoje na regionální úrovni.
23. Prosadit reformu školství zaměřenou na obecně uznávané principy udržitelného rozvoje a nezbytné schopnosti (jako kritické a systematické myšlení, řešení problémů, schopnost spolupráce a zodpovědného rozhodování).
24. Vyzvat církve a ostatní morální autority, aby přispěly k budování hodnotového systému slučitelného s principy udržitelnosti.
25. Na místní úrovni posílit multi-sektorální, přeshraniční partnerství mezi neziskovými organizacemi, akademickými institucemi, obchodním sektorem a obcemi k zavádění Agendy 21. Rozšířit sítě a zlepšit výměnu informací týkajících se pozitivních příkladů implementace Agendy 21.
26. Hrát aktivní úlohu ve vymezení standardů mezinárodních výzkumných sítí. Šířit nejlepší příklady z praxe udržitelného rozvoje.

Kromě výše uvedených principů a přístupů považujeme za důležité následující:

27. Podporovat místní občanské akční skupiny, partnerství mezi komunitami a kooperativní přístupy a tím posilovat občanskou společnost. Jasnými právními normami a přiměřeným školením úředníků rozvíjet příležitosti pro účast veřejnosti na rozhodování.
28. Změnit přístupy k výchově a způsoby šíření informací se zaměřením na vyučování vedoucí k udržitelnému způsobu života, uvážlivé spotřebě (příkladem může být pokles spotřeby živočišných produktů, který by měl velmi pozitivní a rozsáhlé následky) a na úctu ke všemu živému. Zaměřit vládní politiku a osvětové programy udržitelnosti na školení relevantních skupin (např. učitelé/školitelé/státní úředníci/kněží/aktivisté NNO/novináři atd.).
29. Podpořit obnovu krajiny restrukturalizací existujících pracovních příležitosti, vytvářením nových míst, prosazováním technologií přiměřených danému místu a rozvíjením environmentálně, sociálně a ekonomicky přijatelné infrastruktury. Územní plánování a lineární infrastruktura by neměly vést k další fragmentaci přírodních a zemědělských celků.

30. Přijmout zvláštní právní a finanční opatření k zastavení neregulovaného růstu měst a k využití starých průmyslových a jiných nevyužívaných ploch (tzv. brownfields) pro nový rozvoj. Zvýšit podíl zelených ploch ve městech.

My, autoři Pražské Iniciativy, jsem připraveni přispívat k prosazování výše uvedených cílů.

Praha, 6. duben 2002

Seznam účastníků konference je uveden v příloze A

Seznam signatářů			
	Jméno	Instituce	Stát
1	Agocs Ilona	Clean Air Action Group	Maďarsko
2	Alcorn Jeremy, Michael	REC Slovensko, US Peace Corps	USA
3	Ambróš Ladislav	National Council of the Slovak Republic, Committee of Environment and Nature protection	Slovensko
4	Andrt Miroslav	Czech Agricultural University	Česká republika
5	Bandura Laura	Union of Polish Consumers	Polsko
6	Baše Miroslav	Czech Technical University	Česká republika
7	Beliczay Erzsébet	Clean Air Action Group	Maďarsko
8	Bendl Jan	Ministry of Environment of Česká republika	Maďarsko
9	Bialek Ewa	Association "Education for the Future"	Česká republika
10	Bochniarz Zbigniew	Center for Nations in Transition Environmental Training Project/University of Minnesota	USA
11	Braniš Martin	Charles University, Faculty of Science, Institute for Environmental studies	Česká republika
12	Czippán Katalin	Environmental Education and Communication Program Office	Maďarsko
13	Černá Marta	Ministry of Environment	Česká republika
14	Dobeš Vladimír	Lund University	Česká republika
15	Drhová Zuzana	Green Circle	Česká republika
16	Falencka-Jabłońska Małgorzata	Forest Research Institute	Polsko
17	Fathman Carrie	Slovak Agricultural University, U.S. Fulbright Scholar	USA
18	Frühwirt Jan	Gabal, Analysis & Consulting	Česká republika
19	Fülöp Sándor	Environmental Management and Law Association	Maďarsko
20	Gabal Ivan	Gabal, Analysis & Consulting	Česká republika
21	Gellér Zita	Department for Sustainable Development, Ministry of Environment	Maďarsko
22	Haisová Marie	Agency GAIA	Česká republika
23	Hák Tomáš	Charles University Environmental Center	Česká republika
24	Halík Tomáš	Czech Christian Academy	Česká republika
25	Haliniak Marek	Ministry of the Environment	Polsko
26	Hanušín Ján	Society for Sustainable Lining in the Slovak Republic	Slovensko
27	Hargítai Katalin	National Society of Conservationists	Maďarsko
28	Hozáková Valpurga	Community centre Liberec	Česká republika
29	Huba Mikuláš	Society for Sustainable Lining in the Slovak Republic	Slovensko
30	Hudek Vladimír	REC Slovensko	Slovensko
31	Chorváthová Andrea	US Peace Corps Slovensko / Society for Sustainable Lining in the Slovak Republic	Slovensko
32	Ira Vladimír	Institute of Geography, Slovak Academy of Sciences	Slovensko
33	Jacksonová Jiřina	Institute for Transportation and Development Policy	Česká republika
34	Jancsovská-Puskás Paulina	Szent István University, Institute of Environmental Management, Department of Environmental Economics	Polsko
35	Kameníčková Věra	Council for the Social and Economic Strategy	Česká republika
36	Kassenberg Andrzej	Institute for Sustainable Development	Polsko
37	Kohlheb Norbert	Szent István University, Institute of Environmental Management, Department of Environmental Economics	Maďarsko
38	Komornicki Christopher	European Mountain Forum, "The Point of Views" Ass.	Polsko
39	Kompoltová Silvia	Society for Sustainable Lining in the Slovak Republic	Slovensko
40	Kompoltová Soňa	University of Economics	Slovensko
41	Kozová Mária	Faculty of Natural Sciences, Comenius University	Slovensko
42	Kravčík Michal	People and Water, Košice	Slovensko
43	Krbcová Jitka	Tereza	Česká republika
44	Kružíková Eva	Institute for Environmental Policy	Česká republika

45	Kříž Jaroslav	National Institute for Public Health	Česká republika
46	Kubínová Růžena	National Institute for Public Health	Česká republika
47	Kučerová Zita	The Regional Development Agency Hradec Králové	Česká republika
48	Kuchtová Dana	The South Bohemian Mother Association	Česká republika
49	Kulich Jiří	SEVER - Center for Environmental Education and Ethics Rýchory	Česká republika
50	Laki Gábor	Szent István University, Institute of Environmental Management, Department of Environmental Economics	Maďarsko
51	Laštůvková Iveta	Municipality of Krnov	Česká republika
52	Łukowska Maria	Public Consultation and Dialogue Centre City of Warsaw	Polsko
53	Lynch Janis	Canadian Urban Institute	Canada
54	Mederly Peter	Regioplan Nitra	Slovensko
55	Mezřícký Václav	Institute for Environmental Policy	Česká republika
56	Müller Richard	REC Slovensko	Slovensko
57	Novák Josef	Institute for Environmental Policy	Česká republika
58	Nowak Jacek J.	B. Jański Higher School of Management and Entrepreneurship in Warsaw	Polsko
59	Píšová Eva	Office of the President	Česká republika
60	Pondělíček Michael	The Protected Landscape Area Czech Karst	Česká republika
61	Rabsztyn Kazimierz	Polish Ecological Club	Polsko
62	Reitschmiedová Alena	Czech Environmental Institute	Česká republika
63	Rollerová Rostislava	Municipality of Krnov	Česká republika
64	Sedlačko Michal	University of Economics	Slovensko
65	Shovkoplias Natalia	Academia Istropolitana Bratislava	Ukrajina
66	Schwippel Jan	Ministry of Foreign Affairs	Česká republika
67	Śleszyński Jerzy	Warsaw University	Polsko
68	Staniszewska Maria	Polish Ecological Club	Polsko
69	Stodulski Wojciech	Institute for Sustainable Development	Polsko
70	Szabo Zoltan	Clean Air Action Group	Maďarsko
71	Szakál Ferenc	Szent István University, Institute of Environmental Management, Department of Environmental Economics	Maďarsko
72	Szöllös Ján	Society for Sustainable Living in the Slovak Republic	Slovensko
73	Ščasný Milan	Charles University Environmental Center	Slovensko
74	Šilhánková Vladimíra	Municipality of Hradec Králové	Česká republika
75	Študent Jiří	Czech Environment Management Center	Česká republika
76	Švecová Milada	Centre of environmental education	Česká republika
77	Třebický Viktor	Institute for Environmental Policy	Česká republika
78	van Est Paul	Tilburg University	Nizozemsko
79	Varga Géza	Gaia Ecological and Rural Development Foundation	Maďarsko
80	Varga Zsófia	Gaia Ecological and Rural Development Foundation	Maďarsko
81	Velek Ondřej	Environmental Partnership for Central Europe	Česká republika
82	Wasilewski Marek	Polish Cleaner Production Center	Polsko
83	Weiss Marc A.	Prague Institute for Global Urban Development	USA
84	Zbořil Josef	Papír - Ekologie - Management	Česká republika